

Két hétig egyetemisták?

A fizikai dolgozók tehetséges gyerekeinek tudományegyetemi és főiskolai felvételre előkészítő hagyományos tanfolyamát ezen a nyáron Hódmezővásárhelyen tartották. Szolnok, Békés, Bács-Kiskun és Csongrád megyéből 271 diák érkezett meg és az ország talán legmodernebb középiskolás kollégiumában laktak július 7. és 20. között. A tanfolyamot részvevők többsége matematikát, fizikát tanult, valamivel kevesebben idegen nyelveket: orosz, franciát, németet és angolt. A magyar és a történelem tanulására az előbbiektől eltérően nem kettő, hanem felváltva egy hét jutott. Matematika-fizika szakra ez már a kilencedik előkészítő volt, idegennyelv szakokra a negyedik.

A tanfolyam vezetője dr. Klukovits Lajos, a JATE Bolyai Intézetének adjunktusa. Tőle tudtam meg, hogy az oktatás feladatát több mint negyven egyetemi oktató, két középiskolai tanár és harminc egyetemista látta el. A napi hatórás foglalkozáson a régi szisztéma szerint délután az oktatók, délután a tanárjelöltek foglalkoztak a tanulók csoportjaival. 1972-ben megjelent a JATE TTK oktatói által készített matematikai és fizikai feladatgyűjtemény, amely minden feladat teljes megoldását tartalmazza, ezenkívül megoldási ötleteket is ad. Ezt a feladatgyűjteményt, amely nagyban segíti az oktatást, használják az ELTE és a Műszaki Egyetem előkészítőin is. A nyári előkészítő a tanulók a felvételnek megfelelő dolgozatot írják. Rendkívül hasznos, hogy ennek az írásbelinek az eredményeit részletesen megbeszéljük. A dolgozat eredménye biztosítja a „belépőt” a legjobbaknak a téli és tavaszi előkészítő tanfolyamra.

A kiscsoportos foglalkozás csak akkor hatékony, ha azonos felkészültségű gyerekek dolgoznak együtt, a beosztás tehát homogén csoportokat alakít ki, ennek alapja egy korábban az iskolában írt dolgozat eredménye.

A harmadéves egyetemi hallgatóknak ez a két hét a kötelező nyári pedagógiai gyakorlat. Számukra ez a tanfolyam komoly szakmai követelményeket jelent, ugyanakkor itt a kollégiumi nevelőtanár funkcióját is betöltik. Az egész tanfolyam hatékonyságát fokozza, hogy a középiskolások végig együtt vannak az egyetemistákkal, valamint az egyetemi oktatók jelentős részével, ez biztosítja, hogy a tanulás nem csupán a foglalkozások idejére korlátozódik, a diákok az órák után gyakran felkeresik tanáraikat kérdéseikkel.

A tanfolyam eredményességét

a felvétel adatai igazolják. 85-90 százalékban felveszik azokat a középiskolásokat, akik a háromhetes előkészítőn vesznek részt, valamivel kisebb (60 százalékos) arányban nyerne felvételt azok, akik a kéthetes táborban vesznek részt.

Az itt tanuló diákok műszaki főiskolára vagy egyetemre tudományegyetemre, vagy főiskolára jelentkeznek majd. Az előkészítő tulajdonképpen még pályairányítással is foglalkoznak, nem egy diáknak javasolják az egyetemi felvételt, a főiskolai helyet, vagy megfordítva.

Melyiket válasszam?

Csupa vidám, lelkes és elégedett diákkal találkoztam amikor kérésre Klukovits tanár úr néhány fiút és lányt beszélgetésre invitált.

Vásárhelyi Éva, a hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Gimnázium tanulója matematika-fizika tagozatos az általános iskola V. osztálya óta, de nagyon szereti az orosz nyelvet is, és szinte az egész osztálynak kedvenc tárgya a magyar. Éva — saját bevallása szerint — ha öt matematika feladatból egyet (vagy kettőt) nem tud azonnal megoldani, akkor elteszi a füzetet és elővesz egy verseskötetet — és verset olvas, míg újból kedvet nem kap a feladat megoldásához. Neki is az a legkedvezőbb tapasztalata itt az előkészítő, hogy mindegyik diákból „kihozzák” a maximális tudást. Aznap például a strandon voltak, legközelebb a városban sétálgatva beszélgetnek oroszul arról, amit az utcán látnak, hallanak, vagy ha úgy adódik, valamilyen irodalmi témáról lesz szó.

Schütt Margit, a magyar előkészítőn vett részt. Baján, nemzetiségi iskolába jár, ahol bizonyos tárgyakat csak németül tanulnak. Érdekes, hogy mégis a magyar nyelvtant szereti legjobban. Itthon közgazdasági egyetemre fog jelentkezni, (ez a fentiek után talán kicsit furcsán hangzik,) de az NDK-ban is felvételzik magyar-német szakra.

A délelőtti nyelvtani előadások után délután gyakorlati folyik; helyesírás, mondattani elemzés, hangtani tudnivalók rögzítése. Gyakran vetődnek fel témák irodalomból is, így esett szó többek között Madáchról, Csehovról, Tolsztojról, vagy éppen Katonáról. Ilyenkor a foglalkozást vezető egyetemista nehéz helyzetbe kerül, de a diákok szerint jó pont, ha nem tud mindent káspából a felvetett témáról, hanem esetleg elgondolkozik, utána néz a kérdésnek.

A matematika-fizika szakra készülőknél 3 fiúval beszél-

gettünk. Lieb Máttyás és Szabó Imre a békéscsabai Vásárhelyi Pál Szakközépiskolában tanulnak, Randai János Gyulán a Balcescu Gimnáziumban fejezte be a harmadik osztályt. Véleményük az előkészítőről egyértelmű és egybehangzó volt. Szembetűnő — mondják — hogy a tanárok milyen türelmesek. A középiskolában „vágni kell az anyagot”, különben „ciki”. Itt van idő „nézgetni” a példákat, elgondolkozni rajta, sok-sok apró, de lényeges kérdést megvizsgálni. Itt barátok érzik a tanárt, segítőtársnak, nincsenek gátlásaik, amikor egy-egy kérdéssel hozzájuk kell fordulni. Van idejük, hogy felfedezzék egy-egy feladat szépségét, így örömmel végzik a példamegoldást, néha 10 órakeres a takaró előtt kell kivenni kezükből a könyvet. Aki úgy érzi, hogy kissé hátrányban van, mert a színvonal magasabb, mint gondolta, az valamivel többet tanul.

„Jó szóval oktassd...”

A Szántó Kovács János kollégium előcsarnokában estékként jó hangulatban beszélgetnek, vagy csoportosan moziba mennek, kapuzásig sétálnak a városban, tévét néznek. Idén sem maradnak el a különböző sportversenyek. Egyik vasárnapon pedig Gyulára kirándultak.

Dr. Klukovits Lajos elmondta még, hogy vannak még furcsaságok az előkészítő szervezésében. Például néhány gyereknek a tanfolyam közepén értesítés jött, hogy egyhetes tanfolyamra menjenek, amit a Műszaki Egyetem szervez. Ott ugyanabból a jegyzetből tanulnak, mint a JATE tanfolyamán s főként hallgatók foglalkoznak velük és a diákok közül mégis többen el akarnak menni.

A középiskolában egy-egy diák egyre kevesebbet felel szóban. Így aztán néhány gyereknek nehezebb esik 10 értelmes, hibátlan mondatot egymásután rakni. Hiába gondolkodik jól, ha a gondolatát nem tudja jól kifejezni. Ez főként a felvételi okoz dilemmát a vizsgázatóknak: nem tudja a diák a választ, vagy csak kifejezni nem tudja? Feladatunk az is, hogy minél többet beszéljünk a diákokkal. A záródolgozatban is szövegben kell indokolni az egyes számítás lépéseket — mondta a tanfolyam vezetője. — Az oktatók többségükben fiatalok, jó előadók jónéhányuknak van középiskolai tapasztalata. Oktatóknak és egyetemi hallgatóknak a célkitűzése itt: sem szakmailag, sem emberileg nem szabad csalódást okozni az egyetem előtt álló diákoknak.

KISZ-taghoz méltón

„Az alapszervezetek és a KISZ-csoportok életének szelleme, rendje és fegyelme tegye minden KISZ-tag természetes kötelességévé, hogy a mozgalmi év kezdetén konkrét, személyes feladatokat, megbízásokat vállaljon, és a mozgalmi év végén számot adjon kötelezettségeinek teljesítéséről.” (Idézet a KISZ KB 1974. április 17-i határozatából, a KISZ-tagok egyéni feladatvállalásáról, megbízásairól és azok értékeléséről, tárgyában.) A Központi Bizottság elvárja tehát, hogy minden tagnak legyen megbízata, amelynek teljesítéséről a mozgalmi év végén beszámol a közönségnek. Az egyéni feladatvállalások célja, hogy a KISZ-tagokat öntevékeny és rendszeres cselekvésre, felelősségteljes politikai aktivitásra ösztönözze és lehetővé tegye, hogy folyamatos tevékenységükkel bizonyítsák méltók a KISZ-tagságra. Az alapvető célkitűzés mit sem változott, de az imént vázolt munkamódszerbeli változás várhatóan a kiscsoportos aktív politikizálás, a KISZ kommunista-politikai jellegének erősítését szolgálja majd. Hogyan valósul meg a KISZ KB ezen határozata intézményeinkben? Erről és a KISZ-munka legfontosabb feladatairól érdeklődünk a legilletékesebbeknél, a KISZ-titkároknál.

Dr. Gáspár László, a Szegedi Orvostudományi Egyetem KISZ bizottságának titkára:

— Az alapszervezetek és a KISZ-csoportok életének szelleme, rendje, minden KISZ-tag kötelességévé teszi a vállalásokat. Természetesen a vállalások szintjét, minőségét irányítani kell. Aki tesz az, egész évben csupán a katalóguscédula osztogatásából akarja kivenni részét, — csalódni fog! A csoport ugyanis ilyen esetekben vétőt emelhet és kötelezheti az illetőt nagyobb aktivitásra. Vitis kérdéseikben „másodfokon” az alapszervezeti vezetőségi gyűlés fogja elbírálni a vállalásokat. A kialakult akcióprogram-tervezet és az egyéni vállalásokat végül az alapszervezeti taggyűlés fogadja el, s ezzel az akcióprogram véglegessé, az egyéni vállalás pedig közösségi megbízatássá válik.

Április-május folyamán, a taggyűléseken kerül sor a vállalások és megbízások teljesítésének ellenőrzésére. Az értékelési szisztéma kidolgozás alatt áll. Minden bizonnyal a munkacsoportok és a testületek fogják majd igazolni a tagok munkáját. Az átfogó rendszert október végére szeretnénk elkészíteni. A vállalt munka komplex értékelője a KISZ-tagok szövetségéhez való további tartozásáról is dönt. Következő mozgalmi évre szóló tagsági igazolványt csak az kaphat, akit munkája, emberi magatartása alapján a taggyűlés arra méltónak tart.

A KISZ KB 1968. október 22-i határozata vezette be az új érvényesítési rendszert, a hatékonyabb számonkérés és az önkéntes jelleg kidomborítása érdekében. Az évenkénti érvényesítés korábban „önálló életet élve”, pusztán adminisztratív eseményné vált. Az eredménytelenség oka: nem alakult ki személyre szóló feladatvállalás, s így nem volt reális alapja a teljesítés értékelésének. Az új rendszer célja; a KISZ-tagok és az alapszervezeti közösségek aktivitásának növelése, az ösztönös számadás és számonkérés demokratikus szellemének fejlesztése nem utolsósorban az adminisztráció csökkentése. Véleményem szerint a „vállalás-számonkérés” új rendszere feltétlenül előrelépést jelent a szervezet életében. Az egzaktságot, de a rigid pontrendszert ugyanis arra szorította az alapszervezet, és annak vezetőségét, hogy ne magával a KISZ-taggal, hanem pontjaival foglalkozzon. Ezzel az utat akaratlanul is növelte a távoltságot a vezetőség és a tagság között, a KISZ-munka bizonyos szinten elszemélytelenedett, kárt okozva ezzel a szervezetünknek. Az új érdekeltségű rendszer öntudatosabb tagokat feltételez.

Sípos József, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola KISZ bizottságának titkára:

— Július közepén a főiskolai KISZ VB 11 tagja Nógrádverőcén gyűlt össze. Itt megvitattuk a határozatot, megbeszéléseink nyomán kialakítottuk ennek egyetemes értelmezését. Szeptember eleji vezetőképzésben újabb kört vontunk be a határozat megis-

mertetésébe. Szövegét lestenccileztettük, minden választott KISZ-vezetőhöz eljuttattuk a vezetőképző tábor megnyitása előtt. A teljes főiskolai KISZ-vezetés megvitatta és közösen megfogalmazták az ebből adódó feladatokat. A megismertetés utolsó fázisa, hogy a határozatot minden alapszervezet, minden KISZ-tag megismerje. Ez az egyik legfontosabb szeptemberi munkánk; a továbbiakban a határozat gyakorlati szintre lép: beépül a KISZ VB akcióprogramjába, amelynek tervezett a vezetőképző táborban megvitatták, kiegészítették, és elfogadták az ott jelenlevő KISZ-vezetők. Így az alapszervezetek is hamarabb foghatnak hozzá a saját akcióprogramjuk megvitatásához, a munkatervet elfogadásához.

A határozat egyik lényeges fejezete, az egyéni feladatvállalásról szól. A mi első kérdésünk az volt; lesz-e elég feladat? Tudunk-e feladatot javasolni, feladatvállaláshoz elég lehetőséget biztosítani főiskolánk valamennyi KISZ-tagja számára? Ebből a gondból, gondoskodásból fakadt az a feladatunk, hogy a szakmai társadalmi munka területét szélesítsük. Eddig is 100-150 főiskolási fő munkaterület volt ez. Szeretnénk az idén ezt a számot megduplázni. Munkalehetőséget szervezünk tehát többek között általános iskolákban, a gyermek-klinikán, nevelőotthonokban. Patronálni szeretnénk a Szeged járási ifjúsági klubokat és a járási KISZ-bizottság irányításával az arra rászoruló tanysai és falusi alapszervezeteket. A Csongrád megyei TIT munkájában is szívesen közreműködnénk. Az óvodák számára például szemléltető eszközöket készíthetnek a főiskolások. Célunk, hogy minden alapszervezet vállaljon feladatot, a „Tegyük többet a falu közművelődéséért!” akcióban. Mindegyik alapszervezet segítse egy-egy falu közművelődési feladatainak megvalósítását.

Papp István, a JATE KISZ VB titkára:

— Először az egyéni feladatvállalás rendszerét kell említenem, mint munkánknak alapvető területét. Az egyéni feladatvállalás bizonnyal lendületet ad a KISZ-tagságnak az új, vagy már soronlevő feladatokhoz: például a kongresszusi előkészületi tevékenységben, a felszabadulás évfordulójára való felkészülésben. Ez egyben azt is jelenti, hogy az egyéni feladatvállalás lehetőségét gyorsan kibővítsük; a JATE KISZ bizottsága viszonylag könnyebb helyzetben van, mert volt ilyen kezdeményezésünk; követelményrendszerünk az egyéni feladatvállalásokat szorgalmazta. Tehát egy megkezdett dolog kell folytatnunk, nekünk a határozat ebben segítséget, erősítést, pontosítást jelent.

A határozat szervezési kérdéseit is érdemes érinteni. Itt van például az évenkénti tagkönyvcsere, ami egyszerűíti a munkánkat. Adott esetben a kizárás, az érvényesítés megtagadása eddig hosszú és bürokratikus eljárással történt. Ez egyszerűsödni fog, miképp a tagnyilvántartás, a tagdíj fizetés is. Az adminisztráció csökkenése azt jelenti, hogy újabb energia szabadul fel az érdemi munka számára. Folyamatosan erősíteni kell a KISZ kommunista, politikai jellegét. Elfogadott jelszó volt, hogy nem csak a „direkt” politikizálást tartjuk feladatunknak. Ez a helyes, ám gyakran nem egységesen értelmezett jelszó elcsúszásokra adott alkalmat: sok olyan rendezvényt számoltak el politikai foglalkozásnak, ami tulajdonképpen nem volt az. Egyetemünkön is első sorban a szakmai területeken meglévő politikumot kell jobban kiaknázni. A bölcsészeknél például — hogy saját szakterületemen maradjak — a kulturális munka jelentős része a politikai nevelés eszköze és területe. Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy a politikai nevelés nem csupán a KISZ feladata, és optimális nevelési módszereink kialakításában segítséget várunk más társadalmi szervezetektől.

Amikor a határozat megjelent, már tanév vége volt. A megismertetése ezért még hátra van. A KISZ-vezetők azonban a nyáron felkészültek az új feladatokra, hogy lendületesen tudjunk kezdeni a határozat szellemében.

A jövő évi sikerért

Az idén 294 hallgatót vettek fel a SZOTE-ra, köztük van az a 36 hallgató is, akik résztvettek az előkészítő tanfolyamokon. Az arány jobb mint tavaly volt, és ez nem csupán a véletlen műve, mert orvosgyógyászatunkon tudatosan készülnek a fizikai dolgozók gyerekeinek fogadására. Erről számolt be Vóna Ida IV. éves orvostanhallgató, aki az idei előkészítő tanfolyamok szervezője és irányítója volt.

Három éve folynak a próbálkozások, hogy egyetemünkre minél nagyobb számban kerüljenek fizikai dolgozók gyerekei. Három évvel ezelőtt indult az első tanfolyam, a harmadik osztályt végzett gimnazisták számára. A második előkészítő után tavaly adatlapos, stencilezett kérdőívvel fordultunk a diákokhoz, hogy számukra hogyan lenne jobb, hathatósabb a tanfolyam, s ennek alapján az idén nemcsak nyáron, de tavasszal is volt előkészítő a negyedikeseik részére, akik már az előző nyáron is Szegeden voltak.

Az idei kísérleti programban állandó kontaktust tartott egyetemünk a gimnáziumokkal, amelyek a beiskolázás területén — Bács-Kiskun, Békés, Szolnok és Csongrád megyében — vannak. Terveinket nemcsak a tanulók hozzáállása segíti, vagy akadályozza, nagyon sok múlik az iskola igazgatókon is. Így például a kecskeméti Katona József Gimnázium válasza levelünkre, hogy igényli-e egyetemünk segítségét: „Nincs fizikai dolgozó

gyereke, aki tovább tanul.” Másik példa a járokszállási gimnázium igazgatójának magartatása, akinek nem küldtünk levelet, s így csak az újságban olvastott erről a lehetőségről — saját autóján két diákját hozta el Szegedre.

A nyári előkészítő kétszer öt munkanapos. Naponta nyolc óra volt négy biológia, négy fizika, délelőtti délután egyaránt. A foglalkozások előírt tanmenet szerint zajlottak le. Erkezőeskor a gimnazistáknak egy-egy tesztlapot kellett kitölteniük, majd két-naponként ismét teszt következett az addig elhangzott témákból. A tanfolyam befejeztével az érkezőeskor kapott tesztlapot ismét kitöltötték a hallgatók és egy úgynevezett búcsú illetve szuper tesztet is, amelyen különösen nehéz kérdések voltak, s az oktatót a tanulók természetudományos szemléletéről tájékoztatták.

Nyáron tehát öt tesztet föltenek ki a diákok és a tavaszi tanfolyamig levelezéssel tartjuk a kapcsolatot velük. Ez idő során három 70, 110 kérdés tartalmazó tesztlapot és fizikapéldákat kapnak. A tavaszi előkészítő programja az egész gimnáziumi anyag ismétlése, ezenkívül minden témából egy-egy oktató tart egyetemi szintű előadást. Így az egész időszak alatt egy-egy diák 14 tesztlapot kap és saját magának is kell kérdéseket összeállítania.

Az idei nyáron 60 tanuló hat csoportban készült a jövő évi felvételre. Az egyes csoportok tagjait az iskolából küldött jel-

lemzés alapján állítottuk össze azért, hogy így a körülbélül azonos képességűek kerüljenek egyútté és így az oktatók munkája is könnyebb. Hat biológus a SZOTE-ról és hat fizikus a JATE Kísérleti Fizikai Intézetéből oktatja a diákokat. A tanfolyam a megyei művelődési osztályon keresztül bonyolódott le, az anyagi támogatást — tavaly például 35 ezer forintot a központi bizottság adja. A tanulókat a Jancsó kollégiumban helyeztük el, a szállás és az étkezés ingyenes.

A szabad időt tanulással, piénéssel töltötték a diákok. Mi a résztvevők véleménye? Udvardi István, a szentesi Horváth Mihály gimnáziumból: — Igazgatónk hívta fel a figyelmünket erre a lehetőségre és bizony nagyon örülök, hogy itt lehetek. Először meglepett a sok óra, a rengeteg teszt — könnyebb dologra számítottam, de rá kellett jönnöm, hogy eredményekre csak ilyen kemény munkával lesz kilátás. Gurza Mihály a gyulai Balcescu Gimnáziumból: — Már tavasszal is szívesen eljöttem volna, de akkor a negyedikeseké volt az előny. Számomra igen érdekes és hasznos az előkészítő, de az eredmény majd a jövő nyáron derül ki.

Az idei tanévben az előkészítő résztvevők 59 százalékát vették fel egyetemünkre — az eredmények önmagukért beszélnek és reméljük, hogy ez a szám jövőre emelkedni fog.

FRANKL KLÁRA